

Why The Devil Came here to have a Village That devoted to humans. The Origin of Virtue is pretty

Kitekint? - Az erény eredete

2009 július 13. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

A csalás, lopás és rablás minden társadalomban erkölcstelen, mert az elkövet? egyéni érdekeit mások kárára érvényesíti.

Ezzel szemben az együttm?ködés, a nagyvonalúság, mások önkéntes segítése, az önzetlenség, a rokonszenv

kinyilvánítása és a kedvesség minden társadalomban a legnagyobb erénynek számít. Azért értékeljük ezeket a tulajdonságokat és viselkedési formákat ilyen nagyra, mert nem az egyéni érdekek kíméletlen követését látjuk bennük, hanem azt a hajlamot, hogy valaki mások jólétét fölébe helyezi saját pillanatnyi érdekeinek. De nem azért értékeljük-e ilyen nagyra ezeket a tetteket és tulajdonságokat, mert nem természeteselek, mert kivételek, mert olyan ritkán találkozhatunk velük? Melyik a természetesebb: ha lopunk, csalunk és rabolunk, vagy ha nem teszünk olyat, amit mi sem szeretnénk, hogy velünk megtörténjen? Miután ritkán találkozunk olyan polgártárral, aki szeretné, ha az utcán vagy a bankjában meglopják, ezért a másodikat és nem az elsőt kell általánosnak tekintenünk: azt, amikor nem tesznek velünk olyasmit, amit tölünk sem szeretnének elszenvedni.

Matt Ridley klasszikus könyvében azt vizsgálja, hogy melyik a természetben jellemzően előforduló magatartás: az önzés vagy az önzetlenség? Az ember hajlamos azt gondolni, hogy a fejlődés olyan csúcspontra ért el, ahonnan már nem látni, honnan is jött, de a genetikai kód azonos az összes földi élőlényben, és az ember genetikai állománya igen kis mértékben különbözik például a majmokétól. Így az élővilág gyermekei vagyunk azonos biológiai törvényekkel, és az emberi társadalomban is az a természetes, ami a természetben az. De melyik a természetes a természetben: az önzés vagy az önzetlenség? Ha az első, akkor természetes, hogy meglopják bennünket, ha a második, akkor az erény, a becsület és a tisztesség a természetes. Ridley könyve szinte folytatása egy korábbi nagy sikerű munkának, amelyben Richard Dawkins brit biológus bizonyította, hogy az ember nem saját vágyai szerint cselekszik, hanem géneinek utasításait hajtja végre, ám géneink önzőek, mert kizárólag saját túlélésük mozgatja őket. Az "önz? gén" elmélete hasonló fordulatot tartogat, mint a Kopernikusz által megfordított világmép: ott már nem a Nap kering a Föld körül, hanem megfordítva, és itt sem az ember körül forog minden, hanem a gének körül. A gének csapatokba verődve az emberi nemzedékeket mint közlekedési eszközöket használják arra, hogy utazzanak az időben a múltból a jövő felé. Dawkins azonban azt is mondja, hogy az önz? gének, akiket csak saját túlélésük érdekel, egyben önzetlenek is, tehát segítik egymást, mert a nagy utazó csapatokon belül együttműködnek. Felismerték, hogy akkor képesek fennmaradni utazás közben, ha feladják önzésüket, és másokat segítve érik el, hogy a csapat egésze sértetlenül vészelve át az a nem mindennapi utazást, amit földi életnek hívunk.

Ridley b?széggel hoz fel példákat arra, hogy a gének együttműködése és nem versenye mozgatja az élővilágot. Az ember mellett a földi élet legsikeresebb élőlényei a hangyák, a méhek és a korallok. A hangyák népességét tízezermilliárdra becsülik, és súlyban éppen annyit nyomnak, mint a hatmilliárd ember a Földön. A hangyák és a méhek együtt az Amazonas-vidék élővilágának negyötödét alkotják. Működésük az önfeláldozás és együttműködés legjobb példái, és társadalmukban a munkamegosztás finomságát csak az emberi közösségek múlják felül. Ha önzőek lennének a hangyák, a méhek vagy a korallok, akkor becsapnák egymást, meglopják a közös ételüket, csalnának munkával és idővel: lehet, hogy már kipusztultak volna, vagy csak ritka fajként lézengének a Földön. Az élővilágban Darwin óta a verseny szellemét tartjuk a legerősebbnek, a természetes kiválogatódás a jobb győzelmet és a kevésbé alkalmasak bukását jelenti. A versenyben, úgy t?nhet, nem sokat számít az erény, a becsület, a tisztesség, a szabályok betartása és mások segítése: a verseny az önérdék kíméletlen követését követeli meg minden élőlénytől.

Dawkins és Ridley másokkal együtt továbblép Darwin elméletén, és azt mondják, hogy az élővilágban a gének viselkedése a döntő, mert ők jelentik a belső hatalmat, ahonnan az utasításokat kapja tigris és ember egyaránt. Itt jön a fordulat: a gének önzőek ugyan, mert tovább akarnak utazni az időben, de ehhez fel kell adniuk önzésüket. Drámai fordulat történik az embrióban, amikor egy állandóan osztódásra programozott sejt hirtelen azt a parancsot kapja, hogy alakuljon át májsejtté, mondjon le a további osztódásról, és vállalja a belső munkamegosztásban azt a szerepet, amit a májsejt betölt. Azért drámai a fordulat, mert önzése azt diktálná, hogy állandó osztódásával biztosítsa fennmaradását. Sok sejt fel is lázad, különösen idősebb korban. A rák ennek a lázadásnak egyik formája: nem akar májsejt lenni, osztódva burjánozni szeretne, amit önzése diktál. Minden lázadásra nagyságrendileg több olyan mutáció jön, ami elfojtja a lázadást: a gének nem t?rik az egyéni érdek csapatérdek fölé helyezését. Valójában a gének nem önzőek, hanem viselkedésüket a csapatszellelem határozza meg: azt teszik, ami az egész csapatnak jó, nem azt, ami csak nekik lenne jó. Ha az együttműködés és nem a verseny a természet alaptörvénye, és az egyéni érdeket a legbelső uralkodó, a gén kénytelen alárendelni az egész közösség érdekének, akkor nem a lopás, rablás és csalás a természetes, hanem az erény és a tisztesség. A lázadókat a gének kivonják a forgalomból.

És mi, emberek?

(Matt Ridley: *The Origins of Virtue*, Penguin Books, London, 1997)

Matolcsy György, hetivalasz.hu

Ajánló